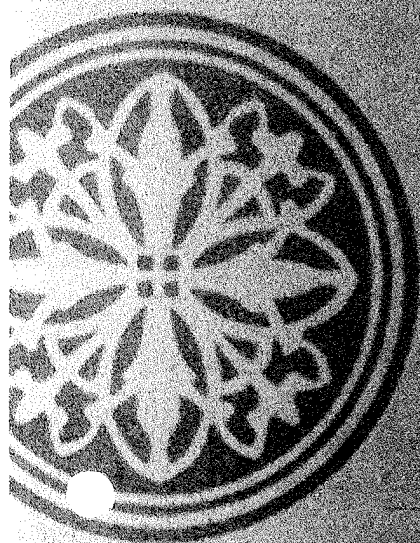




หมวด ๓

แนวทางปฏิบัติเมื่อเข้ารับหน้าที่

๓.๑**การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน****ความเป็นมา**

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อันจะป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้อำนาจรัฐกระทำการอันทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ผลจากการตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะทำให้ทราบว่าผู้นั้นซึ่งในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือภายหลังจากพ้นจากตำแหน่ง มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ หรือร่ำรวยผิดปกติหรือไม่

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๙ - ๒๖๓ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยบัญญัติเป็นแนวทางปฏิบัติและบทลงโทษในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ **มาตรา ๒๕๙** บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้รวมถึงทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

ข้าราชการการเมืองอื่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แก่

- ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- ที่ปรึกษารัฐมนตรี และที่ปรึกษารัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- เลขานุการรัฐมนตรี
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี



สิ่งที่ต้องทราบ

หากรัฐมนตรีเคยดำรงตำแหน่งข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมืองที่กฎหมาย
บัญญัติให้มีหน้าที่ต้องยื่นรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินมาก่อน ก็ต้องไม่ลืม
ที่จะยื่นในตำแหน่งเดิมนั้นด้วย

รายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง แบบบัญชีแสดง
รายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

รายการทรัพย์สิน

๑. เงินสด (เฉพาะกรณีมีเงินสดเกิน ๒ แสนบาท)

๒. เงินฝาก

- ในธนาคารพาณิชย์ เช่น บัญชีเงินฝากทุกประเภทในธนาคารของรัฐและเอกชนทุกแห่ง เป็นต้น
- ในสถาบันการเงินอื่น เช่น เงินฝากกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ เงินฝาก
กับบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น ทั้งนี้ รวมถึงกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนด้วย

๓. เงินลงทุน

- หลักทรัพย์รัฐบาลและที่รัฐบาลค้ำประกัน เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรธนาคาร
อาคารสงเคราะห์ พันธบัตรออมทรัพย์ช่วยชาติ เป็นต้น
- หลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หน่วยลงทุน
สิทธิที่จะซื้อหุ้น/หุ้นกู้/หน่วยลงทุนหรือตราสารอื่นใดที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์
และตลาดหลักทรัพย์กำหนด เป็นต้น

- หลักทรัพย์และเงินทุนอื่น เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ ราคาค่า กิจการเลี้ยงสัตว์ เพื่อการค้า เป็นต้น
- ๔. เงินให้กู้ยืม เช่น เงินให้กู้ยืมแก่บุคคล หน่วยงานและบริษัทจำกัด รวมทั้งนิติบุคคลอื่น เป็นต้น
- ๕. ที่ดิน
- ๖. โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง
 - บ้านอาศัย เช่น บ้านที่อยู่อาศัย (ราคาโดยประมาณ) เป็นต้น
 - สิ่งปลูกสร้างอื่น เช่น บ้านอาศัย ห้องแถว อาคารชุดหรือห้องชุด อาคารพาณิชย์ โกดัง และอื่น ๆ (ราคาโดยประมาณ) เป็นต้น
- ๗. ยานพาหนะ เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ รถบรรทุก เรือยนต์ เครื่องบินส่วนบุคคล เป็นต้น
- ๘. สิทธิและสัมปทาน เช่น ค่าลิขสิทธิ์ สิทธิตามสัญญาสัมปทานต่าง ๆ สิทธิการเช่าที่ดิน สิทธิสมาชิกสมาคมกอล์ฟ สิทธิประโยชน์อื่น เป็นต้น
- ๙. ทรัพย์สินอื่น (ราคา ๒ แสนบาทขึ้นไป) เช่น ทองคำ อัญมณี งาม้าง โบราณวัตถุ รถยนต์โบราณ อาวุธปืน พระเครื่อง นาฬิกา สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์ เป็นต้น

หมายเหตุ

- ๐ ทรัพย์สินรายการที่ ๑ - ๙ ให้ความหมายรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของรัฐมนตรี คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่ภายในและภายนอกราชอาณาจักรหรือที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- ๐ ทรัพย์สินรายการที่ ๑ (เงินสดหากเกินกว่า ๒ แสนบาท) ให้แจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บเงินด้วย
- ๐ ทรัพย์สินรายการที่ ๕ กรณีไม่ทราบราคาที่ดินในปัจจุบัน ให้แสดงราคาประเมินของทางราชการ
- ๐ ทรัพย์สินรายการที่ ๘ ให้นำมาถ่วงน้ำหนักอื่น ๆ ที่มีค่าตอบแทนเป็นเงินด้วย
- ๐ ทรัพย์สินรายการที่ ๙ ให้ใช้ภาพถ่ายทรัพย์สินพร้อมบัญชีรายการทรัพย์สินแต่ละชนิด

รายการหนี้สิน

- ๑. เงินเบิกเกินบัญชี เช่น เงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคาร เป็นต้น รวมทั้งหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตทุกประเภทด้วย
 - ๒. เงินกู้จากธนาคาร และสถาบันการเงินอื่น เช่น เงินกู้ทุกประเภทจากธนาคารและสถาบันการเงินอื่น เงินกู้จากบริษัทเงินทุน เงินกู้จากบริษัทประกันภัย เป็นต้น
 - ๓. หนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ เช่น เงินกู้หรือหนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีธนาคารและสถาบันการเงินอื่น เป็นต้น
 - ๔. หนี้สินอื่น หมายถึง หนี้สินที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ให้แสดงชื่อและที่อยู่ของผู้ให้กู้
- หมายเหตุ หนี้สินรายการที่ ๑-๔ หมายถึง หนี้สินของรัฐมนตรี คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทั้งที่เป็นหนี้สินภายในและภายนอกราชอาณาจักร



สิ่งที่ต้องทราบ

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตลอดจนทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมด้วย

เอกสารที่จะต้องยื่นต่อ ป.ป.ช.

๑

บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันพ้นจากตำแหน่งแล้วแต่กรณีของ

- ตนเอง
- คู่สมรส
- บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- ทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่

ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

๒

สำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินในข้อ ๑

๓

สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา (ไม่ใช่ใบเสร็จรับเงินหรือหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย)



สิ่งที่ต้องทราบ

- เอกสารทุกฉบับต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับทุกหน้า (ถ้ามีสองหน้าต้องลงนามรับรองทั้งสองหน้า)
- ยื่นบัญชีทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นตำแหน่ง
- ยื่นภายในระยะเวลาที่กำหนดแม้ว่าวันนั้นจะเป็นวันหยุดราชการ

กำหนดเวลาในการยื่นบัญชีฯ (ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๐)

	กรณีวันเข้ารับตำแหน่ง	กรณีวันพ้นจากตำแหน่ง	กรณีตาย
ระยะ เวลา ยื่นบัญชี	ภายใน ๓๐ วันนับแต่ วันเข้ารับตำแหน่ง	<u>ครั้งที่ ๑</u> ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง หรือวันที่คณะรัฐมนตรี ชุดใหม่ถวายสัตย์ฯ กรณีคณะรัฐมนตรี ทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง <u>ครั้งที่ ๒</u> ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง ครบ ๑ ปี	ทายาทหรือผู้จัดการ มรดกยื่นบัญชีแสดง รายการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ตาย



สิ่งที่ต้องทราบ

- วันเข้ารับตำแหน่ง คือ วันที่เข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์
- วันพ้นตำแหน่ง คือ วันที่รัฐมนตรีคณะใหม่ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๐

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๙ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๙ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันครบหนึ่งปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดยให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

การตรวจสอบและเปิดเผย (มาตรา ๒๖๑)

กรณีนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งอื่น

เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วภายใน
๓๐ วันนับแต่วันครบกำหนดยื่นบัญชี

จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อการเปิดเผยเป็นประโยชน์
ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือวินิจฉัยชี้ขาด
และ ป.ป.ช. ได้รับการร้องขอจากศาลหรือผู้มี
ส่วนได้เสียหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๑

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะเปิดเผยได้ต่อเมื่อการเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว

บทกำหนดโทษ

(ตามมาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๑๑๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒)

๑ เหตุ

๑. จงใจไม่ยื่นบัญชี หรือ
- ๒ จงใจไม่ยื่นบัญชี ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือ
- ๓ จงใจยื่นบัญชี ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
๔. จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๑ โทษ

๑. กรณีผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ขณะที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดกระทำความผิดให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งในวันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยด้วย
๒. จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๓

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยต่อไป

ถ้าศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งในวันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมและผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยด้วย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความเห็นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเกี่ยวกับการนับวันในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

ให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. วันเข้ารับตำแหน่ง สำหรับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ให้ถือวันถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง
๒. วันพ้นจากตำแหน่ง สำหรับรัฐมนตรีกรณีรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง ให้ถือวันที่รัฐมนตรีคณะใหม่ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง
๓. วันเริ่มต้นสำหรับการยื่นบัญชีฯ ให้นับวันเข้ารับตำแหน่ง วันพ้นจากตำแหน่งหรือวันตายแล้วแต่กรณีเป็นวันเริ่มต้นสำหรับการยื่นบัญชีฯ
๔. วันครบกำหนดเวลายื่นบัญชีฯ ระยะเวลาการยื่นบัญชีฯ นับแต่วันเริ่มต้น สำหรับการยื่นบัญชีฯ ครบกำหนดวันใดให้ถือวันนั้นเป็นวันครบกำหนด แม้วันดังกล่าวจะเป็นวันหยุดราชการก็ตาม

๓.๒

การแต่งตั้งข้าราชการการเมือง

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการการเมืองได้ตามตำแหน่งและจำนวน ดังนี้

๑ นายกรัฐมนตรี

ตำแหน่งข้าราชการการเมือง	จำนวน
ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี	๕ คน
ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี	รองนายกรัฐมนตรี ๑ คน มีที่ปรึกษาได้ ๑ คน
ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ๑ คน มีที่ปรึกษาได้ ๑ คน
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	๑ คน
รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (ฝ่ายการเมือง)	เท่ารองนายกรัฐมนตรี + ๓ คน
โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	๑ คน
รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	๓ คน
เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ๑ คน มีเลขานุการได้ ๑ คน
ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	๓๐ คน

๑ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด

ตำแหน่งข้าราชการการเมือง	จำนวน
ที่ปรึกษารัฐมนตรี	เท่ารัฐมนตรี
เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง/ทบวง	เท่ารัฐมนตรีว่าการ
ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง/ทบวง	เท่ารัฐมนตรีช่วยว่าการ



สิ่งที่ต้องทราบ

๑. การแต่งตั้งข้าราชการการเมืองจะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบก่อนแล้วจึงมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงแต่งตั้งต่อไป
๒. ข้าราชการและพนักงานของรัฐ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมืองจะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นมิได้
๓. ข้าราชการการเมืองออกจากตำแหน่งในกรณีดังนี้
 - ตาย
 - ลาออก
 - ถูกสั่งให้ออก ไม่ว่าจะเป็นการออกโดยมีความผิดหรือไม่
 - นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ผู้สั่งแต่งตั้งออกจากตำแหน่ง
 - ขาดคุณสมบัติ

๓.๓

การแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทน

และการออกคำสั่งมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน

การแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทน

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

กรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้

- ๑. ให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน
- ๑. ถ้ามีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน
- ๑. ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

- ๑ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน
- ๒ ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน
- ๓ ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน



สิ่งที่ต้องทราบ

การเป็นผู้รักษาราชการแทนตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่กระทบกระเทือนอำนาจนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นผู้รักษาราชการแทนตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎหมาย

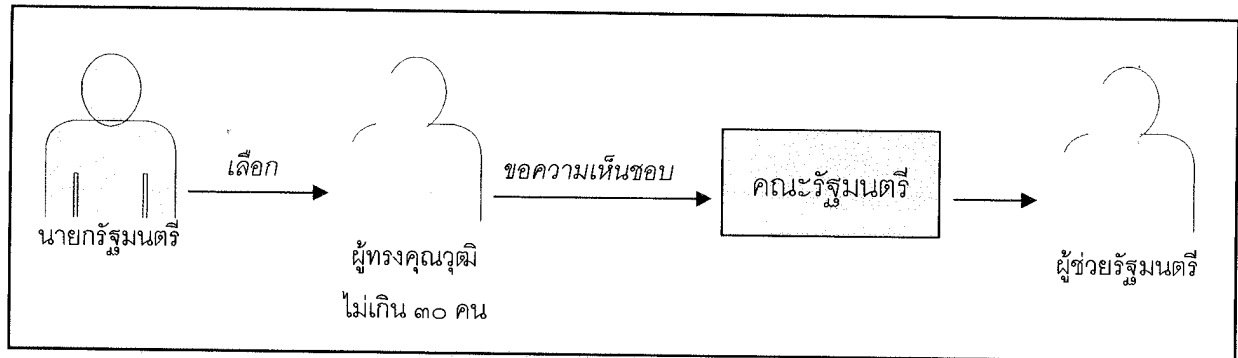
การมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน

การมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓.๔

การแต่งตั้งกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖



- ๑. ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิจึงมิใช่ทั้งข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมือง แต่ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาจปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในฐานะคณะกรรมการหรือแยกกัน ในฐานะผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่าง ๆ
- ๒. ผู้ช่วยรัฐมนตรีจะทำหน้าที่ประสานงาน และปฏิบัติงานแทนหรือช่วยเหลือนายกรัฐมนตรีในการดำเนินการบางอย่างอันมิได้มีกฎหมาย ระเบียบหรือคำสั่งกำหนดว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี หรือผู้ที่รัฐมนตรีสามารถมอบอำนาจได้เป็นการเฉพาะ รัฐมนตรีจะมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้ช่วยรัฐมนตรีให้ใกล้เคียงกับรัฐมนตรีช่วยว่าการ และปฏิบัติงานแทนในเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น การเข้าประชุมแทนหรือเข้าประชุมร่วมกับรัฐมนตรีในการประชุมต่าง ๆ ของฝ่ายบริหาร การเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี และการเข้าประชุมแทนรัฐมนตรีในคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีคณะต่าง ๆ ในกรณีที่รัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการติดราชการ การเข้าประชุมแทนหรือเข้าประชุมร่วมกับรัฐมนตรีในการประชุมกับต่างประเทศหรือระหว่างประเทศที่จำเป็น การเป็นผู้แทนของรัฐมนตรีในการเจรจาหรือในเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดพันธะผูกพันทางกฎหมาย และการประสานงานกับข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองในกระทรวง เป็นต้น
- ๓. การเข้าเฝ้าฯ รับเสด็จในโอกาสงานพระราชพิธีหรืองานรัฐพิธีเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่แทนรัฐมนตรี
- ๔. ตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีมีอัตราเงินเดือนเทียบเท่าที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีในฐานะผู้ช่วยของรัฐมนตรีในหลายมิติ

ดังนั้น จึงควรถือปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ผู้ช่วยรัฐมนตรีอยู่ในลำดับที่อาวุโสก่อนตำแหน่งข้าราชการการเมืองอื่น ๆ (นอกจากรัฐมนตรี) ในกระทรวง

- ๑๐ ผู้ช่วยรัฐมนตรีผู้ใดฝ่าฝืนวินัย นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งให้ ผู้ช่วยรัฐมนตรีผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง โดยดำเนินการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ หากการฝ่าฝืนวินัยอาจเข้าข่ายเป็นความผิดทางอาญา ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีด้วย
- ๑๑ กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง แต่นายกรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีผู้ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระก็ได้
- ๑๒ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้วินิจฉัยว่า ผู้ช่วยรัฐมนตรีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๒๙๖ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗